

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) คาดหวังให้ผู้เรียน คิด เป็น ทำ เป็น แก้ปัญหา เป็น และทำงานอย่าง เป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์กับสังคมตามบทบาทหน้าที่ของตน ดังนั้น หลักสูตรประถมศึกษา จึง เน้นให้มีการ เรียนการสอนในรูปแบบของทักษะกระบวนการ และ การสร้างค่านิยมที่ดีให้แก่ผู้เรียน โดยการจัดเนื้อหาสาระให้มีลักษณะ เป็นมวลประสบการณ์ ตามลักษณะของ เนื้อหาที่มีความคล้ายคลึงกัน 5 กลุ่มประสบการณ์ดังนี้

กลุ่ม 1 กลุ่มทักษะที่เป็น เครื่องมือการ เรียนรู้ ประกอบไปด้วยภาษาไทยและคณิตศาสตร์

กลุ่ม 2 กลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิต ว่าด้วยกระบวนการแก้ไขปัญหาของชีวิตและ สังคม โดย เน้นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อความดำรงอยู่และการดำเนินชีวิตที่ดี

กลุ่ม 3 กลุ่มสร้าง เสริมลักษณะนิสัยว่าด้วยกิจกรรมที่ เกี่ยวกับการสร้าง เสริมนิสัย ค่านิยม เจตคติ และพฤติกรรม เพื่อนำไปสู่การมีบุคลิกภาพที่ดี

กลุ่ม 4 กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ว่าด้วยประสบการณ์ทั่วไปในการทำงานและ ความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพ

กลุ่ม 5 กลุ่มประสบการณ์พิเศษ ว่าด้วยกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียน เช่น ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน หรืออาจจัดหลายกิจกรรมก็ได้

นอกจากนี้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ยังได้กำหนดแนวดำเนินการจัดการ เรียนการสอนไว้หลายประการและแนวดำเนินการที่กำหนดไว้ ประการหนึ่งก็คือ การจัดการ เรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์ เชื่อมโยง หรือบูรณาการ ทั้งภายใน กลุ่มประสบการณ์ และระหว่างกลุ่มประสบการณ์ให้มากที่สุด (กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, 2534)

จากหลักการและแนวดำเนินการของหลักสูตรประถมศึกษาดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามโครงสร้างเนื้อหาสาระ 5 กลุ่มประสบการณ์ จึงต้องให้มีลักษณะผสมผสาน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้นำความรู้จากโรงเรียนไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม เพราะการแก้ไขปัญหาใดปัญหาหนึ่งในชีวิตจริงของมนุษย์นั้นใช้ว่าใช้ประสบการณ์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเสมอไป หากต้องใช้ความรู้จากประสบการณ์ทุกกลุ่มผสมผสานกันจึงจะสำเร็จ นั่นคือการจัดวางเนื้อหาในเวลาประสบการณ์ต่าง ๆ ได้ผสมผสานกลมกลืนเป็นเนื้อหาเดียวกัน และนำไปสู่การแก้ปัญหา ซึ่งลักษณะการจัดอย่างนี้ เรียกว่า "เอาความรู้หรือประสบการณ์มาบูรณาการกัน" (สมพงษ์ พละสุรย์, 2521)

สมน อมรวิวัฒน์ (2530) ได้อธิบายเป็นข้อสรุปเกี่ยวกับบูรณาการทางการศึกษาว่า เป็นลักษณะของการนำประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นแก่ชีวิตมาสัมพันธ์กันอย่างผสมกลมกลืนได้สัดส่วน มีความสมดุล และสามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาต่าง ๆ ทำให้ชีวิตมีความผาสุก

นอกจากนี้ บี โอทาเนล สมิท วิลเลียม, โอ สแตนเลย์ และ เจ ฮาเลน ชูส์ (B. OTHANEL SMITH WILLIAM, O. STANLEY, J. HARLAN SHORES, 1971) ได้กล่าวถึงหลักสูตรแบบแกน (Correlated Curriculum) ว่าเป็นหลักสูตรซึ่งอาศัยวิชาสองวิชา หรือมากกว่ามาเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน โดยต้องคงขอบเขตของวิชาที่นำมาสัมพันธ์กันไว้ เรื่องนี้ สัจจ อุทรานันท์ (สัจจ อุทรานันท์, 2527) ก็ได้กล่าวไว้ในลักษณะเดียวกันว่าเป็นหลักสูตรรายวิชาอย่างน้อยสองวิชามาสัมพันธ์กันโดยการสอนไปพร้อม ๆ กัน เพื่อที่จะให้เด็กนักเรียนได้มีความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนได้ดีขึ้น หลักสูตรประเภทนี้จะช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจ เนื้อหาที่เรียนมากขึ้นกว่าหลักสูตรแบบรายวิชา และในขณะที่เดียวกันจะทำให้เด็กนักเรียน เห็นความสัมพันธ์ระหว่างวิชาต่าง ๆ ได้ว่ามีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร เป็นการลดความแตกแยกของวิชาต่าง ๆ ลงได้มาก

ปรีชา คัมภีรปกรณ์ (สุควิชา วารณกรรมประถมศึกษา หน้าที่ 3 วารณกรรมเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา, 2525.) ได้สรุปว่า หลักสูตรประเภทนี้จะมีลักษณะดังนี้

1. จะต้องมวิชาใดวิชาหนึ่ง เป็นหลักก่อน
2. แยกแยะ เนื้อหาของวิชานั้น ให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น

ถึงแม้ว่าหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) จะได้กำหนดแนวดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์ เชื่อมโยงภายในกลุ่มประสบการณ์ และระหว่างกลุ่มประสบการณ์ให้มากที่สุดแล้วก็ตาม แต่ในทางปฏิบัตินั้นครูผู้สอนในสายวิชาหรือในโรงเรียนจะต้องวางแผนดำเนินการจัดเนื้อหาในแบบเรียนเพิ่มเติม เนื้อหาอื่นที่สัมพันธ์กันดังผลการวิจัยของ เสริมศรี ไชยศรี และคณะ (เสริมศรี ไชยศรี และคณะ, 2526) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการบูรณาการในหลักสูตร ผลการวิจัยประการหนึ่งแสดงให้เห็นว่า ทั้งครูและนักวิชาการ เห็นประโยชน์ของการบูรณาการในหลักสูตร และเชื่อว่า หลักสูตรจะมีแนวโน้มไปในด้านนี้มากขึ้นในอนาคต นอกจากนี้ยังคิดว่าการบูรณาการในหลักสูตรมีหลักการดี แต่มีปัญหาอยู่ที่ว่าทัศนคติบางอย่างของครูผู้สอนยังขัดกับหลักการของการบูรณาการในหลักสูตร เช่น การเห็นว่านักเรียนควรได้เรียนรู้เนื้อหาแต่ละวิชาให้ดีกว่าก่อนต่อไปก็จะรู้จักผสมผสานความรู้เพื่อแก้ปัญหาได้เองในภายหลัง นอกจากนี้ยังเชื่อว่าถ้าสอนแยกเป็นรายวิชา ๆ จะทำให้นักเรียนมีความรู้สึกว่าคุณคิดเห็นทั้งสองประการดังกล่าวนี้ต่างจากของนักวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับ .05 ตามลำดับ นอกจากนี้ครูยังมีความคิดเห็นว่าตนเองยังไม่มีความพร้อมที่จะจัดบูรณาการ อีกทั้งระบบการศึกษาก็ไม่เอื้ออำนวย จากผลการวิจัยนี้ เสริมศรี ไชยศรี และคณะ ยังได้เสนอแนวทางไว้หลายประการ ประการหนึ่งที่สำคัญก็คือ "ควรมีการจัดวางแผนการสอนในกลุ่มวิชาต่าง ๆ หรือระหว่างกลุ่มวิชาต่าง ๆ ที่เป็นการจัดบูรณาการไว้หลาย ๆ แบบ เพื่อให้ครูประจำการและนักเรียนได้ศึกษาและเป็นแนวทาง

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลของการสอนผสมผสานเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตกับเนื้อหาในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่า กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมีเนื้อหาที่ครอบคลุมถึงสถานภาพการดำรงชีวิตและภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติ ดังนั้นการใช้กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เป็นแกนวิชา ย่อมจะนำวิชาอื่น ๆ ที่กำหนดในหลักสูตรมาผสมผสานได้อย่างเหมาะสมและง่ายที่สุด (บันลือ พฤษจันทร์, 2531) และจากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นรายกลุ่มประสบการณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั่วประเทศ พุทธศักราช 2530 พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตอยู่ในเกณฑ์ต่ำ คือได้คะแนนเฉลี่ยในวิชานี้เพียง 52 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2530) และจากการวิจัยของสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด

สุพรรณบุรี พบว่า นักเรียนร้อยละ 65.38 ไม่ผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ในกลุ่มการงานและ
พื้นฐานอาชีพ งานที่นักเรียนไม่ผ่านจุดประสงค์มากที่สุดคือ งาน เกษตร (สำนักงานการประม
ศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี, 2526)

ผลการวิจัยดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแผนการสอนกลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์
ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อดูคาบเวลาการบูรณาการกันของแต่ละกลุ่มวิชา ดังตาราง
ต่อไปนี้

หน่วยที่	คาบเวลา กลุ่ม 2	คาบเวลากลุ่ม 3					คาบเวลากลุ่ม 4				รวม บูรณาการ	คาบเวลา เมื่อ บูรณาการ แล้ว
		จริยะ	ศิลปะ	ดนตรี	พลศึกษา	รวม	งาน บ้าน	งาน เกษตร	งาน ประดิษฐ์	รวม		
1. สิ่งที่มีชีวิต	80	12	19	6	11	48	-	4	12	16	64	144
2. ชีวิตในบ้าน	50	6	13	3	3	25	16	3	-	19	44	94
3. สิ่งที่อยู่รอบ ตัวเรา	78	-	16	4	4	24	-	-	-	-	24	102
4. ชาดีไทย	75	12	7	16	7	42	-	-	-	-	42	117
5. การทำบา หากิน	96	-	8	5	8	21	-	3	-	3	24	120
6. พลังงาน สารเคมี	69	-	13	2	2	17	-	3	18	21	38	107
7. จักรวาล และอวกาศ	122	-	4	-	-	4	-	-	3	3	7	29
8. ขาวเหตุการณ์ วันสำคัญ	130	-	-	4	5	9	-	-	-	-	9	139
รวมคาบเวลา	600	30	80	40	40	190	16	13	33	62	252	352

(แผนการสอน กลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 2524)

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า กลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิตมีการผสมผสาน เนื้อหาในกลุ่มภาระงานและพื้นฐานอาชีพน้อยกว่ากลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ โดยเฉพาะหน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา หน่วยที่ 4 ชาติไทย และหน่วยที่ 5 การทำมาหากิน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นควรเลือกเนื้อหาทั้ง 3 หน่วยดังกล่าวนี้มาผสมผสานกับเนื้อหาในกลุ่มภาระงานและพื้นฐานอาชีพ เพื่อให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น โดยผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการผสมผสานของ บันลือ พฤษะวัน ดั้งชั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาแผนการสอนทุกกลุ่มวิชา เพื่อพิจารณา ขอมข่าย และ เนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
2. ศึกษาวัสดุหลักสูตร ได้แก่ คู่มือครู แบบเรียน แบบฝึกทักษะอื่น
3. ศึกษาหลักสูตรแบบบูรณาการ (Intergration หรือ Core Curriculum)
4. กำหนด เนื้อ เรื่อง
5. พิจารณา เนื้อหาในกลุ่มวิชาที่จะนำมาผสมผสานคือ เนื้องกับกลุ่มวิชาแกน
6. กำหนดรายสัปดาห์ที่จะสอนตลอดปีการศึกษา
7. จัดทำผังของหน่วยแสดงให้ เห็นแนวการจัดการ เรียนการสอน

นอกจากนี้ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey อ้างถึงใน บันลือ พฤษะวัน) ได้ให้หลักในเรื่องการจัด เนื้อหาไว้ดังนี้

1. เนื้อหาวิชาที่จะนำมาสอน ควรจะ เป็น เรื่องราวและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดการ เรียนรู้ในเชิง เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ครูจำเป็นจะต้องปรุงแต่งให้ เป็นปัญหา เกี่ยวกับประสบการณ์ของผู้ เรียนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้
2. การเรียนการสอนที่จะให้ผลคุ้มค่า นั้นจะต้องมีงานให้เด็กทำ ครูจำต้องคิดไว้เสมอว่า เมื่อเด็กเรียนเรื่องนี้ เด็กควรทำกิจกรรมหรือปฏิบัติอย่างไร ให้กำหนดกิจกรรมที่สัมพันธ์หรือ เกี่ยวข้องกับ เรื่องที่สอน
3. การเรียนการสอน ควร เป็น เรื่องที่ก่อให้เกิดความสนุกสนานบ้าง เกิดประสบการณ์สนองความต้องการในด้านอารมณ์ของผู้เรียน

จากหลักการดังกล่าวจึงพอสรุปหลักเกณฑ์ในการเลือกเนื้อหาได้ว่า

1. การคัดเลือกเนื้อหาวิชาแกน
 - 1.1 คุณลักษณะของวิชาแกนจะต้องมีความสมบูรณ์ในตัวของมันเอง
 - 1.2 วิชาแกนจะต้องมีเนื้อหาที่กว้างขวางพอ หรือ เป็นกลุ่มใหญ่ที่จะสามารถจัดเนื้อหา กิจกรรมของวิชาอื่น ๆ มาสัมพันธ์ผสมผสานได้ดี
 - 1.3 เป็นเนื้อหาที่ก่อให้เกิดประสบการณ์เหมาะสมกับวัยของเด็ก
2. การคัดเลือกเนื้อหาที่นำมาผสมผสานกับวิชาแกน
 - 2.1 ต้องเป็นเนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เหมาะกับลักษณะของวิชาแกนที่เป็นบทนำเรื่อง
 - 2.2 มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง, สัมพันธ์กับวิชาแกน อธิบายวิชาแกนทำให้เข้าใจวิชาแกนมากขึ้น และสมบูรณ์ขึ้น
 - 2.3 เป็นตัวอย่างให้วิชาแกนได้ขยายประสบการณ์กว้างขึ้น และสมบูรณ์ขึ้น

การศึกษา เรื่อง" ผลของการสอนผสมผสานเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตกับเนื้อหาในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4" ผู้วิจัย เลือกทดลองสอนกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) ซึ่งมีเหตุผลในการเลือกโรงเรียนนี้ เนื่องจากมีจำนวนนักเรียนมากพอที่จะเป็นตัวอย่างประชากรและทางโรงเรียนได้ให้การสนับสนุนและร่วมมือเป็นอย่างดี ส่วนการเลือกทดลองสอนกับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยเห็นว่า นักเรียนในระดับนี้มีทักษะในการทำงานกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพดีกว่านักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เพราะนักเรียนในระดับนี้ยังอยู่ในระหว่างการฝึกทักษะการทำงานขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้นักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นวัยที่กำลังขยายประสบการณ์ให้กว้างขวางขึ้น (บันลือ พฤษะวัน, 2531) ผู้วิจัย เชื่อว่าผลจากการวิจัยจะเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการผสมผสาน ซึ่งจะ เป็นแนวทางการปรับปรุงการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาอื่น ๆ ต่อไป

คำจำกัดความ

การผสมผสาน หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่าง เนื้อหา, ประสบการณ์ของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กับกลุ่มการเรียนรู้และพื้นฐานอาชีพ โดยนำ เนื้อหาของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เป็นวิชาแกน และนำ เนื้อหาของกลุ่มการเรียนรู้และพื้นฐานอาชีพ เป็น เนื้อหาที่นำมาผสมผสานกับวิชาแกน

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หมายถึง ประสบการณ์กลุ่มหนึ่งในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ที่จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และมีความคิด สติปัญญา ค่านิยม เกี่ยวกับชีวิตของตนเองและธรรมชาติที่อยู่ สิ่งแวดล้อม เพื่อสามารถดำรงชีวิต แก้ปัญหาพัฒนา และปรับปรุงชีวิตของตนเอง ครอบครัว อย่างถูกต้อง เนื้อหาของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในการวิจัยนี้หมายถึง เนื้อหาในหน่วยสิ่งแวดล้อมกับการดำรงชีวิต หน่วยย่อยที่ 2 เรื่อง อากาศ และน้ำ เนื้อหาในหน่วยทำมาหากิน เรื่องการค้าขาย แลกเปลี่ยน การบริหาร หัตถกรรมและอุตสาหกรรม การรวมกลุ่มและสหกรณ์ เนื้อหาในหน่วยชาติไทย หน่วยย่อยที่ 1 เขตการปกครองของไทย เรื่องจังหวัด เชียงใหม่และจังหวัดภูเก็ต

กลุ่มการเรียนรู้และพื้นฐานอาชีพ หมายถึง ประสบการณ์กลุ่มหนึ่งในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีนิสัยรักงาน เห็นประโยชน์ของการทำงาน ทำงานเป็น ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ อันจะนำไปสู่การดำรงชีวิตที่ดีพึ่งตนเองได้ และเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ เนื้อหาของกลุ่มการเรียนรู้และพื้นฐานอาชีพในการวิจัยนี้ หมายถึง เนื้อหาเกี่ยวกับงานบ้าน งานเกษตร งานประดิษฐ์ และงานช่าง

ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน หมายถึง คะแนนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของนักเรียนแต่ละคนที่ได้จากแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนด้านพุทธิปัญญา (Cognitive domain) ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และผลสัมฤทธิ์ทางด้านทักษะ (Psychomotor domain) ในกลุ่มการเรียนรู้และพื้นฐานอาชีพ

การสอนผสมผสาน หมายถึง การสอนที่ใช้แผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จาก การนำกลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิต เป็นวิชาแกนและนำกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ มาผสมผสาน เชื่อมโยง เนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหากลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิต และมีทักษะในการทำงานกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ

แผนการสอนปกติ หมายถึง การสอนที่ใช้แผนการสอนกลุ่มสร้าง เสริม ประสบการณ์ชีวิตและแผนการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ตามหลักสูตร โรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) ได้แก่ แผนการสอนกลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิต จำนวน 8 แผน แผนละ 1 เรื่องคือ เรื่อง อากาศ, น้ำ, การค้าขายแลกเปลี่ยน, ทัศนกรรม และอุตสาหกรรม, การบริหาร, การรวมกลุ่มสหกรณ์, จังหวัด เชียงใหม่, จังหวัดภูเก็ต และ เนื้อหาในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ จำนวน 8 แผน แผนละ 1 งาน คือ งานการปลูก มันเทศ, งานประดิษฐ์เครื่องกรองน้ำ, ศึกษาค้นคว้า, คลับของชำร่วย, การจัดดอกไม้, การทำความสะอาด, งานปั้นภาชนะจากดินขาว, กรอบรูปจาก เปลือกหอย

ความพึงพอใจในการเรียน หมายถึง ความรู้สึกที่ดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 ที่มีต่อการสอนโดยการผสมผสาน เนื้อหาระหว่างกลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิตกับกลุ่ม การงานและพื้นฐานอาชีพโดยวัดจากแบบวัดความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสำหรับกลุ่มทดลอง

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคปลาย ปีการศึกษา 2535 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม)

สมมุติฐานการวิจัย

จันทร์จรัส ตัณฑลสุทธิ (2528) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิด สร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิชาสังคมศึกษา โดย เทคนิคการสอนแบบบูรณาการ และการสอนตามคู่มือครู ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา โดย เทคนิค

การสอนแบบบูรณาการและการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความคิดสร้างสรรค์ทั้งในด้านความคล่องในการคิด ความคิดยืดหยุ่นและความคิดริเริ่มของ ทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมพงษ์ พลະสุรย์ (2521) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ตามโครงสร้าง เนื้อหาสาระ 4 กลุ่มประสบการณ์ ต้องให้มีลักษณะผสมผสานที่ จะช่วยให้ผู้เรียนได้นำความรู้จากโรงเรียนไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการสอนโดยการผสมผสานเนื้อหาใน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตกับเนื้อหาในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ จะมีผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้เนื้อหาตามแผนการสอนปกติ

ขอบเขตการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคปลาย ปีการศึกษา 2535 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 42 คน รวมเป็นนักเรียน ทั้งหมด 82 คน

2. แผนการสอนที่ใช้ในการวิจัย เป็นแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้เนื้อหา หน่วยสิ่งแวดล้อมกับการดำรงชีวิต หน่วยย่อยที่ 2 เรื่องอากาศและน้ำ เนื้อหาในหน่วยท่ามา หากิน เรื่องการค้าขายแลกเปลี่ยน การบริการ หัตถกรรมและอุตสาหกรรม การรวมกลุ่ม และสหกรณ์ เนื้อหาในหน่วยชาติไทย หน่วยย่อยที่ 1 เขตการปกครองของไทย เรื่องจังหวัด เชียงใหม่ และจังหวัดภูเก็ต ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กับเนื้อหาในกลุ่มการงาน และพื้นฐานอาชีพ โดยใช้เนื้อหาในบ้าน, งานเกษตร, งานประดิษฐ์ และงานช่าง ตาม แนวของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

3. เวลาในการทดลองสอน เป็นระยะเวลาทั้งหมด 8 สัปดาห์ (2 เดือน) โดยให้ แต่ละกลุ่มเรียนสัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 3 คาบ คาบละ 50 นาที (แผนการสอนแต่ละชุดใช้เวลาในการ สอน 1 สัปดาห์)

4. ตัวแปรที่จะศึกษา มีดังนี้

ตัวแปรต้น - การผสมผสาน เนื้อหาประสบการณ์ในกลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิตกับ เนื้อหาในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ

ตัวแปรตาม - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิตและทักษะการทำงานกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ตอนที่ 1 วัดจุดประสงค์กลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิตทางด้านพุทธิปัญญา (Cognitive domain) ในระดับความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้มี 80 ข้อ แบ่งสอบแผนละ 10 ข้อ

ตอนที่ 2 วัดจุดประสงค์กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพทางด้านทักษะ (Psychomotor domain) 8 งาน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การเลือกตัวอย่างประชากร

1.1 ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคปลาย ปีการศึกษา 2535 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 42 คน รวมเป็นนักเรียนทั้งหมด 84 คน ซึ่งผู้วิจัยเลือกโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

1.2 ผู้วิจัยดำเนินการเลือกตัวอย่างประชากรเป็นขั้นตอน ดังนี้

1.2.1 นำคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิตและกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคต้น ปีการศึกษา 2535 จำนวน 7 ห้องเรียน มาคัดเลือกให้ได้คะแนนใกล้เคียงกันมากที่สุด จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 42 คน จากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิต และจากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ (ดูรายละเอียดภาคผนวก)

1.2.2 จากจำนวน 2 ห้องเรียนที่คัดเลือกได้นำมาสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก เพื่อให้ได้ห้องเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

2. การสร้างแผนการสอนและเครื่องมือในการวิจัย

2.1 แผนการสอนที่ผู้วิจัยใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

2.1.1 แผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการผสมผสานเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตกับเนื้อหาในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ สำหรับกลุ่มทดลอง จำนวน 8 แผน

2.1.2 แผนการสอนปกติตามหลักสูตรของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) ได้แก่ แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต จำนวน 8 แผน และแผนการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ จำนวน 8 แผน สำหรับกลุ่มควบคุมขั้นตอนการสร้างแผนการสอน โดยการผสมผสานเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กับเนื้อหาในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพสำหรับกลุ่มทดลอง จำนวน 8 แผนดังนี้

- 1) ศึกษาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2523) รวมทั้งเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมา เป็นแนวทางในการสร้างแผนการสอน
- 2) ศึกษาแนวทางการคัดเลือกเนื้อหาวิชาแกนและนำกลุ่มวิชาต่าง ๆ มาผสมผสานให้สอดคล้องสัมพันธ์กันโดย
- 3) เลือกเนื้อหาวิชา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เป็นวิชาแกนและเลือกเนื้อหาในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ เป็นเนื้อหาที่นำมาผสมผสาน
- 4) สร้างแผนการสอนที่สอนเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตผสมผสานกับเนื้อหาในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพให้สอดคล้องและสัมพันธ์กัน
- 5) กำหนดชื่อเรื่อง ความคิดรวบยอด จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม กิจกรรม สื่อการสอน การวัดและการประเมินผลในแต่ละแผนการสอน

- 6) นำแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาในด้านความตรงตามจุดประสงค์ และเนื้อหาตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) รวมทั้งความเหมาะสมของภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภทคือ

2.2.1 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพุทธิปัญญาในกลุ่มสร้างเสริม

ประสบการณ์ชีวิต กับแบบวัดทักษะการทำงานในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มี 8 เรื่อง เรื่องละ 10 ข้อ รวมทั้งหมด 80 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบวัดทักษะการทำงาน กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพโดยประเมินค่าทางทักษะ 5 ระดับ ได้แก่ ดีมาก ดี ค่อนข้างดี พอใช้ ควรปรับปรุง มี 8 งาน (งานละ 10 ด้าน)

2.2.2 แบบวัดความพึงพอใจในการสอนโดยการผสมผสานเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตกับเนื้อหาในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ จำนวน 6 ข้อ และคำถามปลายเปิด เพื่อให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ สำหรับกลุ่มทดลอง

3. การทดลองใช้แผนการสอนและเครื่องมือวิจัย

3.1 นำแผนการสอนที่สร้างขึ้นไปทดลองสอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคปลาย ปีการศึกษา 2535 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) ที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร จำนวน 1 ห้องเรียน 40 คน เป็นระยะเวลา 3 สัปดาห์ โดยให้เรียนสัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 3 คาบ คาบละ 50 นาที แล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข

3.2 ดำเนินการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต แล้วนำคะแนนผลการสอบมาตรวจวิเคราะห์เป็นรายข้อเพื่อหาระดับความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (D) และนำมาหาค่าความเที่ยงโดยใช้สูตรคูเคอร์-ริชาร์ดสัน 20

3.3 ดำเนินการวัดทักษะการทำงานกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ผู้ช่วยผู้วิจัยจำนวน 2 คน ได้ทำความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับกฎเกณฑ์การสังเกต และตรวจสอบการบันทึกให้คะแนนสอดคล้องกัน ทดลองทำเช่นนี้ จนผู้วิจัยสามารถสังเกตทักษะการทำงานให้สอดคล้องกัน

4. วิธีดำเนินการทดลอง

4.1 นำแผนการสอนที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองสอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคปลาย ปีการศึกษา 2535 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) ที่เป็นตัวอย่างประชากรกลุ่มทดลอง จำนวน 1 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 42 คน เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ (2 เดือน) โดยให้กลุ่มทดลองนี้เรียนสัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 3 คาบ (คาบละ 50 นาที)

4.2 ผู้วิจัยจัดให้กลุ่มควบคุมเรียนตามแผนการสอนปกติ เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ (2 เดือน) โดยให้กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเรียนสัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 1 คาบ กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพเรียนสัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 2 คาบ (คาบละ 50 นาที)

4.3 ทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หลังทดลองสอนทุกแผนการสอนกับกลุ่มทดลองและควบคุม

4.4 วัดทักษะการทำงานกลุ่มการงานพื้นฐานวิชาชีพด้วยแบบสังเกต โดยมีผู้ช่วยวิจัยจำนวน 2 คน ที่มีประสบการณ์ในการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพช่วยสังเกตตลอดการสอนทุกแผนการสอนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

4.5 วัดความพึงพอใจในการสอนโดยการผสมผสานเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตกับกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ หลังจากทดลองครบทุกแผนสำหรับกลุ่มทดลอง

5. วิเคราะห์ข้อมูล

5.1 หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และคะแนนวัดทักษะกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

5.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยทดสอบค่าที

5.3 ทาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนแบบวัดความพึงพอใจในการสอนโดยการผสมผสานเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กับ เนื้อหาในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ

5.4 สรุปผลการวิจัยจากข้อมูล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แผนการสอนโดยการผสมผสานเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กับ เนื้อหาในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ
2. เป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนผสมผสานเนื้อหาในกลุ่มวิชาอื่นๆ
ต่อไป